

komolyan tárgyalt, akkora erkölcsi komolysággal, a milyenhez ma már alig vagyunk szokva; s hogy a fényes, családka felszínénél mélyebbre hatolva, felhozott néhány olyan igazságot, mely mindnyájunk gondolkozását meg fogja termékenyíteni.

Ezért szívesen elnézzük positivista túlzásait, s idegen szótól hemzsegő nyelvét. Az igazság szavát meg lehet érteni, akármilyen zagyva nyelven beszél.

G. S.

Társadalmunk betegségei, írta Nagy Gizella, ára 40 kr.; megjelent Lampel Róbertnél.

Egy érző, igen mélyen érző női szív s egy okos, igen okos női fő munkája az a kis füzet, a mely ezzel a nagy kérdéssel foglalkozik. A baj okait az ész kutatja; orvosságát a szív mondja meg. Szóval, írónk a betegség okát a családi élet bomlásában találja, a gyógyulást pedig annak megerősödésétől várja. A logika helyes s nőiről lévén szó, természetes is. Mindez azonban nem újság; a gondolkozók ezt hajtják régen; új azonban az, a mitől a családi élet megtisztulását várja s ez ad munkájának érdekességet, vagy — hogy modern fogalommal éljek — pikantiériát. Azt akarja, hogy a — nos, igen, hogy a *férfit* neveljük a családi életre. Eddig mindenki a nőt, egyedül a nőt okolta mindenért; a női hiúságot, a női léhaságot, a nőemancipatiót. És nem jutott eszébe senkinek, hogy a családi életnek két egyenlő értékű tényezője van, melyek közül a nő csak az egyik: s hogy a férfi legalább is annyira felelős a család erkölcsi életéért, mint neje. Eddig az a mondás járta: «Férfi sorsa a nő», — szerzőnk egyet fordít rajta s azt mondja: «Nő sorsa a férfi» — s ebben neki igaza van. Igaza van okoskodásában is, mikor azt mondja, hogy a nő mindig olyan, milyennek a férfi akarja. Mintha ezt az okoskodást is hallottuk volna már valahol s hozzá az okadatolást is: «... mert tetszeni vágyik» (a mi csak látszólag léhaság; tulajdonképp egy nagy, természeti igazság fejeződik ki benne, melyet Darwinék úgy fejeznek ki, hogy «a fajfentartás ösztöne»; de ennek fejtegetése nem ide tartozik). Az már azonban szerzőnk érdeme, hogy ezt a tapasztalati igazságot, mint termékeny érvet, e nagy, társadalmi kérdés felől oly régóta folyó s annyiszor meddő vitába belevitte. Azt hisszük, ez az okos, mélyen érző asszony rátalált a szeg fejére. A baj egyik oka kétségkívül a családban rejlik; csakhogy azért nem csupán a nő, hanem a férfi is felelős.

«A nő egész világa a család. Ezt nem pótolja neki hír, dicsőség vagy bármi más érdeke az életnek, sőt minél inkább él az élet külső küzdelmeiben, annál inkább vágyik vissza oda, a hová a természet ren-

delte. Egy kártyára van tehát feltéve élete egész boldogsága. Ez a kártya: a férj egyénisége, lelkülete, gondolkodása. Holott a férfi, «ha egyik kártyáját elvesztette, előszedi a többi: a hírt, dicsőséget, hatalmat, meggazdagodást,» s kárpótlást talál mindegyikben. Áttérve nevelési rendszerünk nagy tévedésére, így folytatja; «A nőt ugyanolyannak akarjuk nevelni, a melyet a férfi keres: de azt senki se mondja a férfinak, hogy annak megteremtője egyedül a te lelkületed: a milyennek akarsz, a nőt, olyanra légy te magad; a milyen a te izlésed, olyanra lesz ő is. A nő lelke a talaj, a miből a családi élet fája kivirágzik, de a férfi lelke a napsugár, a mely ahhoz meleget és világosságot ad. A nőnek kiváló természetes érzéke van az alkalmazkodásra. Tehát a férfi nemesebb izlése s az egészséges családi élet még a tévesztett irányba terelt női lelket is észrevétlenül átformálhatja.» Nem jut erről eszünkbe Shakespeare «Makranczos hölgye»? De beszéljen tovább szerzőnk: Ha a nőlelkének otthont talál, nem fog női kaszinókat kigondolni s boldogságát nem fogja kifelé, a külső zajban, költséges mulatozásban keresni.» Conclusiója ez: «Hogy társadalmi betegségeink orvosságát, az egészséges családi életet megteremtjük, erre nevelni kell a férfit.»

Nem folytatjuk.

Szerzőnk mond még sok okosat, az úrhatnamságról, a társadalmi előítéletről, a gyügyermek okos neveléséről, stb. De az mind mellékes ehhez az egyhez képest, a melyre szíve ösztönével rátalált. Ezen az egyen érdemes gondolkozni mindnyájunknak.

Az a kis füzet magunkbaszállásra kényszerít. Olvassassuk.

G. S.

Rovargyűjtő. Segédkönyv a középiskolai tanuló ifjúság számára, írta: *Lejtényi Sándor* főgym. tanár. Budapesten 1899. Franklin-Társulat kiadása. Ára 50 kr.

A természetrajz tanításának csakis akkor van igazán sikere, ha künn a természetben folytatódik az a munka, a mely az iskolában a természetrajzi órák alatt megindult. Künn a szabad természetben megfigyelni és gyűjteni a legfőbb szempont. A tanuló ifjúság szeret természeti tárgyakat gyűjteni. A gyűjtési kedvet benne támogatnunk kell, sőt okos módon fokozni is. A mikor a tanuló gyűjt, tanul is, meg szórakozik is, szabad idejét nem léhán, hanem hasznos munkával tölti. A természeti tárgyak gyűjtésének megvannak a maga módjai. Ha ezeket a módokat a tanuló elsajátítja, a gyűjtési kedv, az elért sikerben a feltalált öröm által fokozódik, de egyuttal oda terelődik, hogy a tanuló nem szeretlenül, hanem mindig okkal-móddal gyűjt. A gyűjtés módjaira nézve